

PROPOSTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL CENTELLES I RIUSECH PER A LA DECLARACIÓ DE LA CASA DEL CALAPATAR COM A BÉ DE RELLEVÀNCIA LOCAL

Amb la publicació del llibre *L'esplendor d'Oliva*, de l'historiador Abel Soler, hem pogut saber d'una construcció del segle XVI relacionada amb la casa comtal dels Centelles. En parlem de la Casa del Calapatar, un edifici singular situat a frec de la séquia del Vedat i del qual només resten uns pocs murs en estat ruïnós. El topònim *séquia del Vedat* —com actualment es coneix el riu Calapatar dels documents antics— revela l'existència d'un terreny llavors «vedat» als nobles, on gaudien els jorns dedicats al lleure. Vegem la descripció que fa Soler sobre la Casa i l'entorn en el referit llibre:

[...] *Un construcció molt poc coneguda, i en certa manera fortificada també, del temps daurat dels Centelles, és la **Casa del Calapatar** (segles XVI?-XVII). Els murs d'aquesta construcció, que fou refugi marjalenc, lloc d'esbarjo i base d'operacions cinegètiques dels comtes d'Oliva, resisteixen en el més absolut oblit; per part d'administracions municipals i oficines tècniques, si més no. Es pot visitar, devorada per la vegetació, a la riba esquerra del riu del Vedat. En efecte, ací estigué el vedat de caça i de pesca dels senyors d'Oliva i Rebollet durant segles [...].*

Hi trobareu les restes dels murs perimetrals, de grossa tàpia (60 m de gruix), d'un casalot de planta rectangular (8 x 15 vares valencianes; 7,3 x 13,6 m, i una alçada màxima de la façana de 7 vares o 6,3 m), amb l'eix longitudinal del rectangle orientat de sud-oest a nord-est. La porta està centrada en la façana sud-oest. És un gran arc de mig punt, fet de rajola, ample de llum i elevat. L'amplitud permetria que el comte i els seus criats o convidats a caçar, accediren al refugi a cavall i descavalcaren dins, en cas de necessitat; o, també, entrar-hi fàcilment la barca de pescar. A

l'interior hi hauria una llar, menjador, lliteres, cavallerissa, pallissa, etc., és a dir, l'imprescindible per a la funció de refugi eventual que acomplia la casa. Per les marques dels murs, s'observa que hi havia dos nivells o dues plantes a l'interior, articulades per un forjat de bigues i revoltos [...].

Sols una excavació arqueològica del solar determinaria si la casa, que sembla a primera vista coetània de l'Enginy i de la reforma renaixentista del Palau (obres de Serafi de Centelles, ca. 1500-1512), conté restes estructurals o ceràmiques que manifesten una ocupació medieval. És probable que sí, perquè, en la primavera del 1339, el senyor de Rebollet, Francesc Carròs, convidà el rei Pere Cerimoniós i altres nobles a caçar aviram i senglars al seu vedat de la marjal [...].

El propassat dissabte 24 de setembre, un grup de membres de la veïna població de Pego, pertanyents a l'associació cultural Atzaila, va desbrossar l'entorn de la Casa del Calapatar, alhora que col·locaven un panell informatiu amb la llegenda següent: «Casa fortificada del Calapatar (s. XVI). Refugi de caça, pesca i esbarjo del vedat dels Centelles, comtes d'Oliva». Aquesta lloable iniciativa tenia, i té, un hàndicap per als pegolins, ja que l'edifici es troba en terme d'Oliva; per tant, qualsevol acció encaminada a protegir el lloc i evitar la desaparició de l'edifici és competència de l'Ajuntament d'Oliva. Convé aclarir que les ruïnes de l'antiga construcció formen part d'un terreny rústic situat a la partida rural del Calapatar, el qual, atenint-nos a la informació cadastral consultada, correspon a la parcel·la 1152 del polígon 19 del cadastre parcel·lari d'Oliva, amb una superfície estimada de 2.473 m² (aproximadament, tres fanecades).

Atesa la importància històrica i cultural de l'immoble objecte d'aquest escrit, potser l'Ajuntament d'Oliva ha valorat la possible adquisició del predi on s'ubica la Casa del Calapatar. Tanmateix, tenint en compte la singularitat de l'edifici i l'estat de semiabandó en què es troba, i per tal d'evitar-ne la pèrdua definitiva, l'Associació Cultural Centelles i Riusech considera urgent vetlar per la protecció de l'immoble i el seu entorn, fent valdre la legislació vigent en matèria de patrimoni històric. És per això que, sota el nostre criteri, convé la declaració de la Casa del Calapatar com a Bé de Rellevància Local, una figura legal per a la protecció d'immobles recollida en la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, la qual disposa en l'article 46.1:

Són béns de rellevància local tots aquells béns immobles que, no reunint els valors a què es refereix l'article 1 d'aquesta llei en grau tan singular que justifique declarar-los com a béns d'interés cultural, tenen no obstant això significació pròpia, en l'àmbit comarcal o local, com a béns destacats de caràcter històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, paleontològic o etnològic.

Per tot el que s'ha exposat, l'Associació Cultural Centelles i Riusech demana a l'Excel·lentíssim Ajuntament d'Oliva incorporar la Casa del Calapatar en el Catàleg Municipal de béns a protegir pendent d'aprovació i, al mateix temps, que incoe expedient administratiu per a declarar-la Bé de Rellevància Local, a l'efecte de sol·licitar a la Direcció General de Patrimoni la seua inclusió en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià.

Oliva, 3 de novembre de 2022

SRA. ALCALDESSA-PRESIDENTA DE L'AJUNTAMENT D'OLIVA